

Asia: VN/16121/2020

Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027 - kierrätyksestä kiertotalouteen

Visio (luku 2)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Valtakunnallisen jätesuunnitelman visio, jonka mukaan materiaalitehokas tuotanto ja kulutus säästävät luonnonvaroja sekä hillitsevät ilmastonmuutosta on oikeansuuntainen. On hyvä, että valtionhallinto ottaa kantaa kansainvälisiin kaikkia koskettaviin ympäristöhaasteisiin ja on valmis tukemaan ja käynnistämään yhteistyötä tuote- ja jätealalla toimivien kanssa.

VALTSU:n luonnoksessa tunnistetaan jätesuunnitelman kytkeytyminen myös kiertotalouden strategiseen ohjelmaan (sivu 10) ja erityisesti monet jätesuunnitelman jäte- ja tuotetiedon parantamiseen ja digitaalisten ratkaisuiden kehittämiseen tähtäävistä toimenpiteistä ovat välttämättömiä, jotta materiaalit saadaan kiertämään turvallisesti ja tehokkaasti. Datalla ja digitaalisilla alustoilla on kiertotalouteen siirtymisessä ratkaiseva merkitys.

Perinteisesti valtakunnallisen jätesuunnitelman pääpaino on ollut jätelain-säädännössä sekä materiaalikiertojen loppupäässä, jätehuollossa ja kierrätyksessä. Myös aluehallinnossa asiantuntemus VALTSU:n ympärillä on painottunut vahvasti jätehuoltoon ja materiaalikiertojen loppupäähän. Kiertotalouteen siirtyminen ja systemisempi murros taloudessamme edellyttää kuitenkin, että myös ennakointi, suunnittelu ja materiaalikiertojen ”alkupää” saadaan koherentiksi kokonaisuudeksi materiaalikiertojen loppupään kanssa. Tarvitaan uudenlaista yhteistyötä ja yhteiskehittämisen verkostoja yritysten, päätöksenteon, tutkimuksen, alueellisten toimijoiden ja rahoittajien välillä. Uusia toimintamalleja tulee vahvistaa erityisesti hyödyntämään julkisten hankintojen, vapaaehtoisten green deal -sopimusten sekä esimerkiksi maankäytön suunnittelun mahdollisuuksia.

Keräysjärjestelmät, laitospasiteettitarve ja sijoittumisperusteet (luku 3)

-

Tavoitteet ja toimenpiteet (luku 5)

1. Tiedon oikeellisuus ja digitaalisuus

Kaikille avoimen jäte- ja tuotetietopalvelun kehittäminen ja käyttöönotto on positiivinen asia ja voi tehostaa tuottajavastuun valvontaa ja tuottaa eri toimijoille tietoa velvoitteiden hoitamisesta. On varmistettava, että kehitystyö tehdään yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa parhaan lopputuloksen saamiseksi. Tässä yhteydessä on varmistuttava, että käytössä on riittävät resurssit järjestelmän kehittämiseen ja vastuiden jako on selkeä. On myös erittäin tärkeää, että järjestelmän ylläpitoon taataan riittävät voimavarat. Toimenpiteen 1.8 osalta on huomioitava, että tuottajavastuun alaiset jätteet muodostavat merkittävän osuuden yhdyskuntajätteistä, joten Pirkanmaan ELY-keskuksella on keskeinen rooli erilliskeräysvelvoitteiden ja jäteraportoinnin valvonnassa.

2. Jätteen synnyn ehkäisyn yleiset toimenpiteet

Pirkanmaan ELY-keskus suhtautuu varauksella toimenpiteeseen 2.6, jonka mukaan Suomi.fi -palvelua kehitetään yrityksille suunnatun jätteen synnyn ehkäisyn, erilliskeräyksen sekä jätehuollon neuvonnan toteuttamiseksi. Esimerkiksi tuottajavastuun osalta ylläpidetään omia verkkosivuja, eikä ajankohtaisen tiedon ylläpitäminen useilla eri sivustoilla ole järkevää. Suomi.fi -palvelu koetaan enemmänkin asiointikanavana lupa- ja raportointiasioissa ja kyseisen sivuston tulisi säilyä riittävän selkeänä tähän tarkoitukseen.

Toimenpiteen 2.15 mukaisia alueellisia yhteistyöryhmiä on syytä hyödyntää VALTSUn tavoitteidenkin mukaisesti myös kiertotalouden edistämisessä. Samalla kiertotalous tulee ymmärtää riittävän laaja-alaisena kokonaisuutena materiaali kiertojen alkupään ja yritysten liiketoiminnan kannalta. On todennäköistä, että jatkossakin yhteistyöryhmien pääpaino tulee pysymään materiaali kiertojen loppupäässä ja siksi onkin tärkeää, että ympäristöministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat aloittaneet valmistelun, jossa aluehallinnon kiertotalousosaamista ja järjestäytymisen vaihtoehtoja pohditaan yhteistyössä aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten kanssa.

3. Yhdyskuntajätteet

Alueellisen jätteenkäsittelyn tilastotiedon kerääminen ja koostaminen on erittäin työlästä. Jätteet kuljetetaan usein aluerajojen yli käsiteltäviksi, ja tiedon kohdistamien luotettavasti alueelle on vaikeaa. Varsinkin tuottajavastuun alaisen jätteen valtakunnallisista keräys- ja kierrätysjärjestelmistä alueellisen tiedon saaminen on erittäin työlästä. Alueellisten kierrätystavoitteiden asettaminen ja niiden seurantaan vaadittava tiedonkeruu ei välttämättä ole tehokas tapa kierrätysasteen nostamiseksi ottaen huomioon tähän vaadittava työmäärä. Kuitenkin jätetiedon laadun parantaminen yleensä on erittäin tärkeää jätehuollon kehittämisen kannalta.

4. Pakkausjätteet

Pakkausten kierrätyksen lisäämiseksi tuottajayhteisöjen ja kunnallisten jäteyhtiöiden tulee kehittää valtakunnallisesti yhtenäistä viestintää, koska jatkossa suuri osa pakkausjätteen erilliskeräyksestä toteutetaan kuntien ja tuottajayhteisöjen yhteistyönä. Tuottajayhteisöjen tulee kehittää viestintää yrityksille, koska myös yrityksille tulee erilliskeräysvelvoitteita. Muovipakkausten erilliskeräys yhdessä muiden muovijätteiden kanssa voi nostaa yhdyskuntajätteen kierrätysastetta. Tämän osalta on kuitenkin huolehdittava, että yhteiskeräys ei heikennä kierrätysmateriaalin laatua. Mukautettujen maksujen käyttöönotto voi edistää siirtymää helpommin kierrätettävien pakkausten käyttöön. Kuitenkin on myös huolehdittava, että pakkaukset täyttävät niiden tarkoituksen tuotteiden suojaamisessa eikä tämä aiheuta materiaalihokkuuden merkittävää alenemista pakkaamisessa.

5. Kertakäyttöisten muovituotteiden vähentäminen

-

6. Biohajoavat jätteet

-

7. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromu

Toimenpiteiden 7.1 ja 7.4 mukaiseen uudelleenkäytön edistämiseen tulisi lisätä vastuutahoiksi myös ELY-keskusten ja kuntien laitosvalvonta. Ohjeistusten laatiminen on tuottajayhteisöjen ja Pirkanmaan ELY-keskuksen tuottajavastuuvälvönnän vastuulla. Varsinaisessa laitosvalvonnassa toimivaltaisina viranomaisina ovat kaikkien ELY-keskusten ja kuntien ympäristönsuojelulain mukaiset valvojat.

Toimenpiteen 7.7 mukainen jakelijoiden tiedotusvelvollisuuden valvonta on tärkeää asukkaiden tietoisuuden lisäämiseksi. Kauppojen vastaanottopisteiden lisäämistä kierrätys.info -palveluun Pirkanmaan ELY-keskus ei pidä välttämättä järkevänä. Vastaanottovelvollisten jakelijoiden määrä ja vaihtuvuus on niin suurta, että tietojen ylläpitäminen ajantasaisina voi olla liian työlästä ja palvelun informaation selkeys heikentyä. Huomiota pitäisi keskittää siihen, että vastaanottovelvolliset jakelijat informoivat vastaanotosta myymälöissä selkeämmin ja näkyvämmiin kuin nykyisin. Pohjoismaisten jätepiktogrammien käyttöönotto voisi olla hyödyllistä tiedottamisen parantamiseksi ja yhtenäistämiseksi.

8. Rakentamisen jäte

-

Seuranta (luku 7)

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Muut suunnitelman osat

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Vaikutusarviointi

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Muuta

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

Aunola Tuomo
Pirkanmaan ELY